

ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 31/25

Люксембург, 11 март 2025 г.

Заключение на генералния адвокат по дело C-448/23 | Комисия/Полша (Контрол за произнасяне ultra vires в практиката на Съда — Предимство на правото на Съюза)

Правова държава: генерален адвокат Spielmann смята, че искът на Европейската комисия относно полския Конституционен съд е основателен

Съставляващото безпрецедентен бунт становище на този конституционен съд в решенията му от 14 юли и 7 октомври 2021 г. уврежда тежко предимството, автономията и ефективността на правото на Съюза

На 14 юли и 7 октомври 2021 г. полският Конституционен съд постановява две решения, в които оспорва съвместимостта на правото на Съюза и решенията на Съда на Европейския съюз с конституцията на тази държава членка.

В решението си от 14 юли 2021 г. полският Конституционен съд приема, че определените от Съда временни мерки¹ относно организацията на правосъдието нарушават принципа на предоставената компетентност и полската конституционна идентичност. Изправен пред тази ситуация, окачествена като стълкновение на закони, той заявява предимството на конституцията като върховен източник на правото в Полша. Той заключава, че доколкото Съдът е действал ultra vires при налагането на задължения на Полша чрез постановяването на въпросните временни мерки, член 4, параграф 3, втора алинея ДЕС във връзка с член 279 ДФЕС е в противоречие с конституцията на тази държава членка.

В решението си от 7 октомври 2021 г. полският Конституционен съд обявява за противоконституционни някои разпоредби от правото на Съюза², така както са тълкувани в практиката на Съда, които в частност позволяват на националните съдии да упражняват контрол за законосъобразност на процедурите за съдебни назначения. На практика това решение на полския Конституционен съд задължава полските съдилища да не прилагат правото на Съюза и да не се съобразяват със задълженията, които произтичат от предимството на това право.

На 15 февруари 2023 г.³ Комисията предявява пред Съда иск за установяване на неизпълнение на задължения срещу Полша, като излага три твърдения за нарушения.

Първо, според Комисията двете посочени по-горе решения поставят под съмнение ефективната съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза. Второ, според нея те накърняват принципите на предимство, автономия, ефективност и еднакво прилагане на правото на Съюза, както и обвързващия характер на решенията на Съда. Трето, Комисията сочи допуснати нарушения при назначаването на трима съдии⁴ и на председателя на полския Конституционен съд⁵ и от това заключава, че последният вече не отговаря на изискванията за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон по смисъла на правото на Съюза.

В днешното си заключение **генералният адвокат Dean Spielmann предлага на Съда да установи, че Полша не е изпълнила задълженията, които произтичат за нея от правото на Съюза.**

Според него **спорните решения на полския Конституционен съд се отклоняват фундаментално от практиката на Съда относно гаранциите за ефективна съдебна защита**⁶. По-конкретно, в тях се отрича възможността да се оставят без последици националните разпоредби, в това число конституционни, които са в противоречие с правото на Съюза. Отрича се и упражняването на съдебен контрол над съдебните назначения, което обаче е от съществено значение, за да са гарантирани независимостта и безпристрастността на съдилищата, както изисква правото на Съюза.

Без съмнение с тези решения полският Конституционен съд предприема **фронтална атака срещу основните принципи на правния ред на Съюза и силата на решенията на Съда**. Нарушаването им в никакъв случай не може да бъде обосновано с разпоредби от националното право, включително от конституционно естество. Също така, не може с позоваване на конституционната идентичност на държавата членка да се поставят под съмнение основните принципи на правото на Съюза.

Всъщност, от една страна, от систематичното тълкуване и прилагане на клаузата относно националната идентичност, предвидена в член 4, параграф 2 ДЕС, не личи Съдът да я възприема като фактор, който би могъл да ограничи неприкосновения принцип на предимството. От друга страна, не може да се приеме, че член 4, параграф 2 ДЕС е в разрез с член 2 ДЕС и закрепените в него основни ценности. В това отношение генералният адвокат подчертава, че **при всички положения е в правомощията на Съда да се произнесе окончателно по евентуалните стълкновения между правото на Съюза и конституционната идентичност на държавите членки.**

Що се отнася до състава на полския Конституционен съд, генерален адвокат Spielmann припомня, че този въпрос попада в обхвата на основното изискване съдът да е независим и безпристрастен и предварително създаден със закон. Всъщност членовете на всеки съд трябва да се назначават така, че да се отстрани всяко оправдано съмнение в неподатливостта му на влиянието на външни фактори и в неутралността му по отношение на противопоставящите се интереси. Това изискване важи и за въпросния конституционен съд, тъй като може да се наложи той да се произнесе по въпроси, свързани с прилагането и тълкуването на правото на Съюза.

Въз основа на фактите, посочени от Комисията⁷ и признати от полското правителство⁸, **генералният адвокат приема, че назначаването на тримата съдии в полския Конституционен съд през декември 2015 г. и на председателя на този съд през декември 2016 г. се характеризира с редица нарушения, които могат да се квалифицират като явни и груби**. Поради това полският Конституционен съд не може да се счита за независим и безпристрастен съд, създаден със закон по смисъла на правото на Съюза.

ЗАБЕЛЕЖКА: Заключение на генералния адвокат не обвързва Съда. Задачата на генералните адвокати е да предлагат на Съда, при пълна независимост, правно разрешение на делото, което им е поверено. Оттук нататък съдиите от Съда пристъпват към разисквания по делото. Съдебното решение ще бъде постановено на по-късна дата.

ЗАБЕЛЕЖКА: Искът за установяване на неизпълнение на задължения, насочен срещу държава членка, която не е изпълнила произтичащите си от правото на Съюза задължения, може да се предяви от Комисията или от друга държава членка. Ако Съдът установи неизпълнението, съответната държава членка трябва да се съобрази със съдебното решение в най-кратък срок.

Когато прецени, че държавата членка не се е съобщила със съдебното решение, Комисията може да предяви нов иск, с който да поиска налагане на имуществени санкции. Ако обаче на Комисията не са

съобщени мерките за транспониране на дадена директива, по нейно предложение Съдът може да наложи санкции още с първото съдебно решение.

Неофициален документ за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на заключението се публикува на уебсайта CURIA в деня на представянето му.

За допълнителна информация се свържете с Илияна Палъова ☎ (+352) 4303 4293.

Кадри от прочитането на заключението могат да се намерят на „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106.

Поддържайте връзка!

¹ Определение на Съда от 8 април 2020 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите), [C-791/19 R](#) (вж. прессъобщение № [47/20](#)), задължава Полша незабавно да спре прилагането на националните разпоредби относно правомощията на дисциплинарната колегия на Върховния съд. Целта на тази мярка е да се гарантира пълното действие на правото на Съюза и да се опази независимостта на полските съдилища, докато се води спорът относно статута на тази дисциплинарна колегия като съд, компетентен да се произнася по дисциплинарни дела относно съдиите във Върховния съд и общите съдилища.

² По-конкретно член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

³ Вж. [прессъобщението](#) на Комисията.

⁴ През декември 2015 г. осмият Сейм избира трима души на мястото на съдии с изтекъл мандат, въпреки че трима други съдии вече са били избрани на тези длъжности от седмия Сейм през октомври 2015 г. В свои решения от 3 и 9 декември 2015 г. полският конституционен съд постановява, че изборът на тримата съдии от осмия Сейм е извършен в противоречие с Конституцията. Избраните през декември 2015 г. лица обаче полагат клетва пред президента на Полша и са допуснати да заседават в този съд, докато избраните през октомври 2015 г. съдии не успяват да встъпят в длъжност.

⁵ На общото събрание, свикано за определянето на кандидатите за тази длъжност, не се явяват всички съдии от Конституционния съд (един отсъства). От присъствалите 14 съдии осем отказват да участват в гласуването, като настояват за отлагане на събранието, за да може да участва и петнадесетият съдия. Кандидатката за длъжността председател, която президентът на Полша впоследствие назначава на тази длъжност, е избрана с пет гласа, от които трима са на съдиите със спорни назначения.

⁶ Решения на Съда от 2 март 2021 г., А.В. и др. (Назначаване на съдиите във Върховния съд — Жалби), [C-824/18](#) (вж. прессъобщение № [31/21](#)), и от 6 октомври 2021 г., W. Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), [C-487/19](#) (вж. прессъобщение № [173/21](#)).

⁷ Вж. бележки под линия 4 и 5.

⁸ В хода на делото Полша първоначално оспорва становището на Комисията. През януари 2024 г. обаче тази държава членка изцяло признава нарушенията.